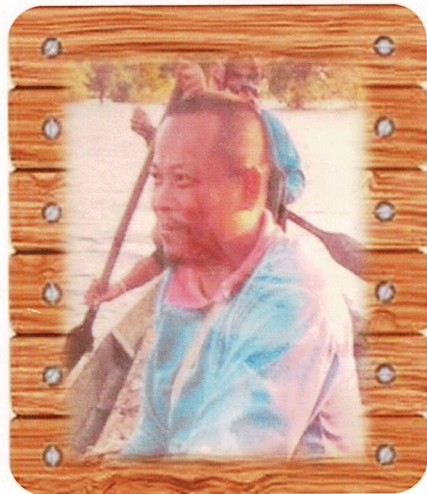

อ่าอ เสน่ห์แห่งท้องฟ้า

เสน่ห์อ่าอ เสน่ห์แห่งสายลม

นายดี
แฉ่องทรัพย์

นายกฤษณะ
อิตต์มิตร

สัมภาษณ์

ว่าว ลีตันแห่งท้องฟ้า สุนัขว่าว เสน่ห์เสียงแห่งสายลม

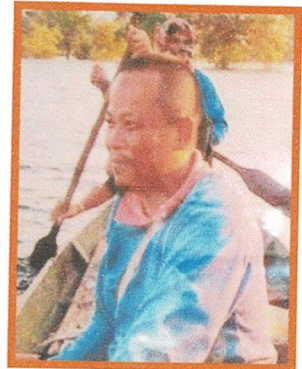
ประวัติปราชญ์ชุมชน

๑. นายดี แสงทรัพย์ อายุ ๔๓ ปี (ทำว่าว)

เกิดเมื่อ พุทธศักราช ๒๕๑๕

อยู่ที่บ้านเลขที่ ๓๘ บ้านหนองหว้า หมู่ที่ ๕ ตำบลธรรมบารมี

ถนนบุญประสพ ตำบลโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

๒. นายกฤษณะ จิตสมักร อายุ ๓๘ ปี (ทำสุนัขว่าว)

เกิดเมื่อ พุทธศักราช ๒๕๑๘

อยู่ที่บ้านเลขที่ ๔๗ บ้านหนองหว้า หมู่ที่ ๕ ตำบลบูรพารินทร์มย์

ถนนบุญประสพ ตำบลโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

ความเป็นมาของภูมิปัญญา

การเล่นว่าว และการทำว่าวนั้น เกิดมาจากการทำนาในอดีตชาวนาจะ

ไม่ค่อยมีเทคโนโลยีเข้ามาอำนวยความสะดวกในการทำมากนัก ส่วนใหญ่จะอาศัยแรงงานชาวนาด้วนกันมาช่วย ตั้งแต่ การไถนาด้วยควาย การปักดำ การเก็บเกี่ยว การนวดข้าว ขนข้าว โดยเฉพาะช่วงการเก็บเกี่ยวข้าวจะต้องแข่งกับไ้ช้ระยะเวลาเพราะถ้าเก็บเกี่ยวไม่ทันผลผลิตอาจจะเสียหายได้ ด้วยเหตุนี้ชาวนาส่วนใหญ่จึงต้องพักอยู่กับนาเพราะจะอาศัยช่วงเวลาในตอนกลางคืน โดยเฉพาะวันข้างขึ้นเนื่องจากแสงของดวงจันทร์ ทำให้มองเห็นพอที่จะมัดก้ำข้าว ขนข้าวใส่ถาน ชาวนาทุกพื้นที่จะทำซุ้มนอน ด้วยการทำโคลงเหมือนกระท่อมแล้วเอาฟางข้าวมาปิดบังลมเพราะในช่วงนี้จะมีลมหนาวเริ่มมาเยือน ทุงนาในยามราตรีจะเสียบสังข์ ทำให้ชาวนาพากันทำ ว่าวสะนุกันลอยบนท้องฟ้า เมื่อสะนุว่าวโคนลมจะส่งเสียงดัง ไพเราะเหมือนทำนองเพลง ฟังแล้วก็เพลิดเพลินใจ จึงมีคนอีสานกล่าวคำพูดประโยคหนึ่งไว้ว่า “เสียงสะนุว่าวดังในยามค่ำคืนเหมือนกับได้ฟังเพลงของพระอินทร์” แต่ในปัจจุบันสภาพบรรยากาศการทำนาแบบนี้แทบจะไม่มีให้เห็นกันแล้ว แต่การทำว่าวกลับเป็นที่สนใจของเด็กวัยรุ่นเป็นจำนวนมาก

วัสดุอุปกรณ์

วิธีการขั้นตอนการทำวาว

1. การเลือกไฟที่มีอายุตั้งแต่ ๓-๕ ปีขึ้นไปเพราะจะได้มีความแข็งแรงเหนียว ยึด กรรไกร ตาให้กลม เพื่อทำโคลงวาว

2. แล้วใช้เลือกไนลอน มามัดขึ้น โคลงเป็นตัววาว

3. เมื่อได้โคลงวาวตามที่ต้องการแล้วก็นำกระดาษที่ได้จากกระสอบปูลมาตัดเพื่อห่อโคลงวาวแล้ว ทากาวหรือบางท่านอาจจะใช้ข้าวต้มเปียกก็ได้เพื่อให้ติดแน่นขึ้นเมื่อเจอลมบนท้องฟ้า

๔. เมื่อติดกระดาษเสร็จแล้วก็ใช้เชือกมาเจาะตรงบริเวณที่จะต่อหูและหางของวาว แล้วใช้ใบตาลหรือจิวรพระมาทำเป็นหางวาว เป็นเสร็จขั้นตอนการทำวาว

การทำสะนูว่าว

อุปกรณ์ ในการทำสะนูว่าว

๑. หวายแก่ปล้องท่อนๆกัน ขนาดนิ้วก้อย ยาว ๔ ปล้อง หรือตั้งแต่ ๕ กำมือขึ้นไป แต่ในปัจจุบัน หวายเริ่มหายากขึ้น นักทำสะนูว่าวเลยใช้ท่อ พีวีซีแทน
๒. มีดดอกสำหรับปาด เหลาเป็นสะนู และกันสะนู
๓. เหล็กซี่ (เหล็กกลม) หรือเข็ม ขนาดประมาณซี่ก้านร่ม ตีปลายฝนให้แหลม สำหรับเจาะรูหัวสะนู
๔. ด้ายสำหรับทำสายต่อหรือสายขน (ห้วงหัวสะนูเพื่อร้อยเคา)

วิธีทำ

๑. นำไม้ไผ่ที่ผ่าแล้วมาวัดแบ่งครึ่งหรือระหว่างกึ่งกลางโดยใช้สายวัด สมัยก่อนไม่มีสายวัด ผู้ประดิษฐ์จะใช้นิ้วเป็นจุดคาดคะเนระดับกึ่งกลางจากการถ่วงน้ำหนัก เหลาไม้ไผ่ให้ได้ขนาดและรูปทรง การจัดรูปทรงไม้ไผ่ข้างจะใช้วิธีถนไฟแล้ว คัดไม้ไผ่ให้ได้รูปทรง

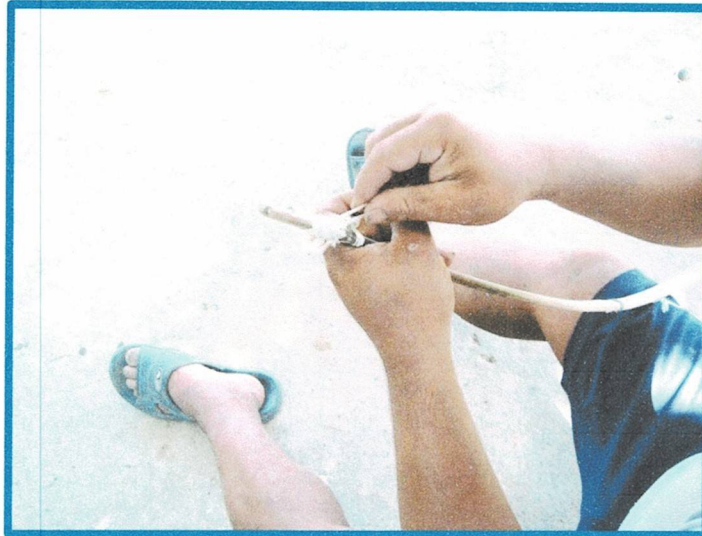
๒. หลังจากเหลาไม้ไผ่ได้ตามขนาดแล้วจะใช้กระดาษทรายขัดผิวให้เรียบ ลบรอยเสี้ยน นำไม้ไผ่ไปผึ่งแดดประมาณ ๑ ชั่วโมง เพื่อให้ไม้ไผ่ตัดตรงง่ายและไม่คืนตัว จากนั้นนำไม้ไผ่ที่ผึ่งแดดมาถักกลดลายสะนูด้วยเส้นหวายเพื่อความสวยงาม เช่น ลายจุงนาง ซึ่งยังคงรักษาเอกลักษณ์ความเป็นไทยไว้ให้เห็น

๓. ต่อจากนั้นเหลาใบสะนูซึ่งทำมาจากหวาย มีความยาวใกล้เคียงกับไม้ไผ่ที่เตรียมสำหรับทำสะนู เทคนิคการเหลาใบสะนูจะให้เหลือปมที่ปลายหวายทั้งสองข้างเพื่อเป็นหัวของใบสะนูมีลักษณะกลม ใบสะนูมีความหนาประมาณ ๑ เซนติเมตร และกว้าง ๑ เซนติเมตร เจาะใบสะนูทั้งสองข้าง

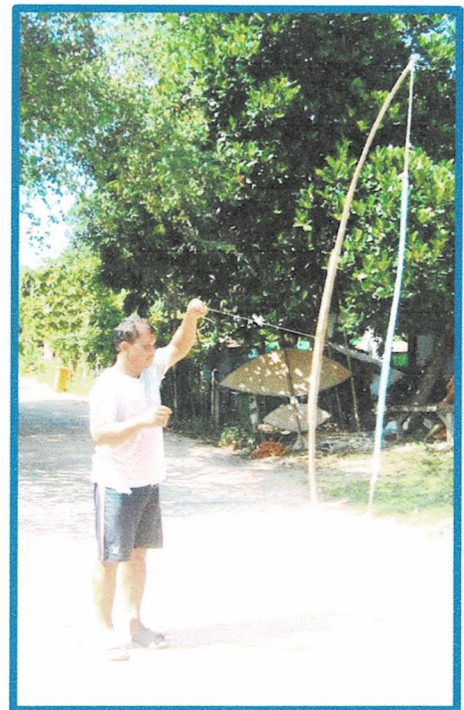
ด้วยสว่านให้เป็นรูสำหรับผูกเส้นไหมหรือเอ็น

๔. นำสายไหมหรือด้ายมาผูกโบสะนูทั้งสองข้างและติดชั้น โรงที่บริเวณปลายสุดของโบสะนู แล้วนำโบสะนูมาผูกติดกับไม้ไผ่ที่เหลาไว้โดยดึงให้ตึงพอสมควร

๕. เริ่มทดสอบเสียงของสะนูให้ไพเราะ โดยการนำชั้นโรงมาติดกับโบสะนูเป็นจุด ๆ เพื่อปรับแต่งเสียงให้ไพเราะ เมื่อได้เสียงที่ต้องการแล้วจึงนำมาผูกติดกับราว ซึ่งสะนูอาจจะมีการตกแต่งให้สวยงามด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ใช้เส้นไหมผูกหรือทาน้ำมันเคลือบเงาให้สวยงามเป็นอันเสร็จสมบูรณ์

การทำสะนูว่าจึงนับเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านในท้องถิ่นที่หา
ดูได้ยาก จึงควรที่จะมีการเผยแพร่ให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้และสืบ
ทอดก่อนที่จะสูญหายไปกับสายลมแห่งกาลเวลา

เมื่อได้ครบส่วนประกอบต่าง ๆ ของว่าวแล้ว จะต้อง “แต่งเก่าวาว” เพื่อเชื่อมโยงระหว่างตัวว่าวกับเชือกทำให้เกิดความสมดุลในขณะที่อยู่บนอากาศ แล้วจึงโยงเชือกว่าวหรือที่เรียกว่า “สายป่าน” เป็นระยะทางกว่า 200 เมตร หรือมากกว่านั้นเพื่อเตรียมปล่อยว่าวขึ้นสู่ท้องฟ้า สำหรับเชือกว่าวในอดีตนั้นจะทำจากเชือกป่อนำมาปั่นให้มีขนาดและความยาวตามที่ต้องการ แต่ในปัจจุบันจะใช้เป็นเชือกไนลอนที่มีขายตามท้องตลาดทั่วไป